Majandus-, tulundus- ja haridusolud XVIII sajandi teisel poolel. Kõnesoleval ajajärgul olid Tartu tuluallikad üldiselt endised. Kõige suurem osa sissetulekuist tuli patrimoniaalmõisaist. Bürgervergleich'i järgi oli raad kohustatud selle eest hoolitsema, et neis mõisais asuks piisavalt talupoegi, „weil solches der Stadt den grössten Vortheil bringet". Seda püüdis raad ka teha: a. 1790 asus linnamõisais, mis sajandi esimesel poolel olid olnud pooleldi tühjad, juba kaunis tihedasti talupoegi — Sootagas 268 mees- ja 266 naishinge, Sadukülas 133 mees- ja 125 naishinge, Jaama mõisas ühes Engavere külaga 16 mees- ja 21 naishinge, Haagel 25 mees- ja 28 naishinge. Samal ajal oli Sootaga väärtus tõusnud 16-ne adramaa, Saduküla — $10^3/_8$, Jaama ühe ja Haage samuti ühe adramaa peale. Mõisad olid XVIII sajandi teisel poolel kõik raharendile antud, mille suurus kasvas ühes mõisate väärtuse tõusuga. A. 1792 saadi Sootaga eest 3500, Saduküla eest 2000, Jaama eest 655 ja Haage eest 475 rubla aastarenti. Linna üldised tulud kasvasid nii nominaalselt (rahakursi languse mõjul) kui ka reaalselt sajandi viimaseil aastakümneil tunduvalt. 1753. a. oli tulude üldsumma ulatunud 1977 rublani. 1792. a. ulatusid tulud juba üle 9000 rubla, nimelt linna enda tulud 7770 ja Jaani kiriku tulud, mis seisid linna omadega lähedas ühenduses, 1495 rubla. Teistest tuluallikaist, peale mõisate, on mainitavad maamaks (1792. a. 700 rbl.), aktsiis (1792. a. umb. 260 rbl.), kaaluraha (samal a. umb. 200 rbl.). Peale selle sai linn sissetulekuid kodanikurahast, veskitest, poodide üürist jne. Väljaminekuist läks lõviosa raeliikmete, pastorite, õpetajate ja linnateenijate palkadeks (1792. a. 4800 rbl.). Teistest kuludest olid suuremad linnamajade remondi, ehituste, võlgade tasumise (a. 1792 oli linnal 4000 rbl. võlga) jne. kulud.

Sõjavägede majutamise raske koormus jagunes sel ajajärgul rahvastiku erielementide vahel ühetasasemalt kui ennemini tänu 27. IV. 1770. a. kinnitatud Quartierordnung'ile. Selle seaduse põhjal võeti majaomanikelt, kaupmehilt ja käsitöölisilt erilist majutamismaksu, millest kaeti majutamisega ühenduses seisvad väljaminekud, muu seas ka sõjaväeliste rekvisitsioonide (puud, õled jne.) kulud. Majutamiskõlvuliste majade kohta peeti täpsaid nimekirju ja jaotati selle koormuse raskused elanikkude vahel kindlamate reeglite järgi. Majutamisasjad allusid selleks ellu kutsutud korterikolleegiumile, mis koostus politseibürgermeistrist kui esimehest, kahest raehärrast (neist üks korterihärra), Suure ja Väikese Gildi juhtivaist oldermannidest ja juhtivaist dokmannidest. Tegelikult hoolitsesid majutamise eest kaks korterikodanikku (Quartierbürger), kummastki gildist üks, kes gildide poolt valiti ja rae poolt ametisse kinnitati. Et raeliikmed Kristina privileegiumile tugedes keeldusid majutamismaksu maksmast, tekkis rae ja gildide vahel pikk protsess, mis lõppes viimaste võiduga: a. 1781 otsustas senat raeliikmeid mitte vabastada sellest maksust, vaid ainult sõjaväeliste isiklikust majutamisest nende korteritesse, nagu see enneminigi oli sündinud. 1787. a. ellukutsutud linnanõukogu parandas majutamisolusid veelgi, nii et nüüd suurem osa ($^3/_4$) majutamismaksust jäi kaubanduse ning käsitöö kanda ja ainult $^1/_4$ langes majaomanikele, kelledest väga paljud kuulusid vaesemasse kihti.

Aktsiisi- ja rekognitsioonitulud jagasid kroonu ja linn omavahel. Nende maksude võtmine ja jaotamine allus aktsiisikohtule, mille esimeheks oli valitsuse ametnik — rekognitsiooni-inspektor — ja liikmeiks üks raehärra (Acciseherr) ning (sekretärina) linna alamkohtute sekretär. Asehaldamiskord tõi a. 1783 ka uued riigimaksud kaasa. Kaupmehed ja teised kapitaliomanikud pidid siitpeale maksma varamaksu ühe protsendi suuruses ülesantud kapitaliväärtuse pealt. Teised linna-